

Sak 21/24

1 **Digitale verktøy i skolen**

2 Skolen har lenge ligget langt bak i bruk av digital teknologi, men de siste årene har
3 digitaliseringen av skolen for alvor skutt fart. Digitale verktøy har utvidet mulighetene for
4 undervisning og læring. Samtidig ser vi også at mangel på digitale ferdigheter og hvordan
5 disse verktøyene kan anvendes i undervisningen i mange tilfeller kan føre til mer stillesitting,
6 individuelt arbeid og tradisjonell klasseromsundervisning. Dette har skapt en stor debatt om
7 hvilken plass digitale verktøy skal ha i norske klasserom, når det skal innføres, samt hvilke
8 ressurser og reguleringer som må på plass for at bruken skal være kvalitetssikret og trygg.

9 Sentralt i SVs skolepolitikk står tillit til de ansatte, herunder skolens og lærerens metodefrihet.
10 Profesjonsfellesskapet og den enkelte lærer skal velge hvordan opplæringen legges opp og
11 hvilke verktøy som tas i bruk på den enkelte skole og i det enkelte klasserom. Lærere skal ha
12 stor metodefrihet i eget klasserom, men den enkelte lærer skal ikke måtte stå alene i alle valg
13 og beslutninger.

14 **De digitale ferdighetene må styrkes**

15 Oslo SV vil legge til rette for mer praktisk og variert undervisning. Digitale enheter i
16 opplæringen har potensial for å gi flere og varierte verktøy til bruk i undervisning. Riktig bruk
17 kan gjøre undervisningen mer motiverende og frigjøre ressurser fra læreren. Blant annet
18 tyder noen studier på at det kan være positivt for utviklingen av skriveferdigheter at de minste
19 barna øver på å skrive både på skjerm og med penn og papir.

20 God og trygg bruk av digitale verktøy i skolen handler i stor grad om hvordan digitale verktøy
21 brukes. I mange år har fokuset vært på å øke bruken av digitale verktøy i skolen, med en
22 forventning om at dette skal bringe med seg fornyet pedagogisk praksis. Studier gjort i norske
23 klasserom viser at dette ikke nødvendigvis stemmer. For at nye verktøy skal styrke
24 undervisningen, må læreren være rustet til å anvende verktøyene. Lærerne må sikres
25 nødvendig kunnskap om hvordan ulike digitale verktøy best kan anvendes til pedagogiske
26 formål, og hvordan de kan styrke elevenes digitale ferdigheter.

27 Det er heller ikke slik at barn og unge utvikler digital kompetanse bare de er nok på skjerm.
28 Forskning gjort i norske klasserom viser at skoler hvor elevene kurses i bruk av
29 grunnleggende digitale programmer erfarer at elevene i stor grad bruker digitale verktøy på
30 læringsfremmende måter til å løse oppgaver, mens det samme ikke kan sies for elever for
31 øvrig. Det må være en selvfølge at elevene får opplæring i digitale enheter og programmer
32 som de selv må bruke i undervisning og læring. Lærerne må få bedre tilgang på metoder og
33 verktøy som styrker elevenes digitale ferdigheter.

34 Det er dyrt å drifte en skole, og alt for mange pedagogiske vurderinger blir i dag styrt av
35 skoleøkonomien. Lisenser for digitale læremidler er ofte langt billigere enn nye klassesett
36 med fysiske lærebøker, og skoler kan da føle seg presset til å velge digitalt heller enn fysisk
37 for å for eksempel sikre nok årsverk i lærerstaben. Oslo SV mener skolene må ha
38 tilstrekkelige ressurser til å ta valg om bruk av læremidler grunnet i deres faktiske behov.
39 Læreren må ha reell metodefrihet og ta del i prosessene omkring innkjøp og valg av fysiske
40 og digitale læremidler. Det må være nok ansatte slik at lærerkollegiet har tid til læring og
41 samarbeid i lærerkollegiet.

42 Dagens innkjøpsordning, hvor skoleeierne (kommuner og fylkeskommuner) selv har ansvaret
43 for anskaffelsen av digitale enheter og systemer fører til store forskjeller mellom skoleeierne
44 mulighet til å forhandle gode avtaler med leverandører. Som skoleeier er det ressurskrevende
45 å ha den nødvendige kompetansen til å gjennomføre gode konsekvensutredninger, forhandle
46 gode databehandlingsavtaler med leverandører, eller følge opp skolens arbeid med å
47 ivareta elevenes personvern. Oslo SV mener at nasjonale myndigheter må ta en større del av
48 ansvaret når det kommer til kvalitetssikring av- og forhandling om digitale enheter og
49 programvarer.

50 **Oslo SV mener at:**

- 51 • digitale ferdigheter må bli en del av lærerutdanningen og lærerne må få opplæring i
52 digitale verktøy og hvordan å styrke elevenes digitale ferdigheter.
- 53 • innkjøps- og anskaffelsesordningene for digitale enheter og programvarer må endres
54 slik at nasjonale myndigheter har ansvar for å kvalitetssikre enhetene og
55 programmene som tas i bruk i norske klasserom. Samtidig bør flere av avgjørelsene
56 omkring hvilke enheter og programmer som brukes tas på den enkelte skole. Det bør
57 også vurderes om ansvaret for å forhandle kontrakter med leverandører bør flyttes til
58 Utdanningsdirektoratet for å motvirke regionale forskjeller forårsaket av varierende
59 administrative ressurser blant skoleeierne.
- 60 • skolene må sikres gode rammevilkår for å kunne kjøpe inn læremidler av god faglig
61 kvalitet. Økonomi skal ikke stå i veien for å kunne tilby både digitale og analoge
62 læringsressurser.
- 63 • lærerne må i større grad involveres i beslutninger om anskaffelser av digitale verktøy
64 og systemer.

65 **Vi trenger et leseløft i norsk skole**

66 Den nye PIRLS- undersøkelsen viser at norske tiåringer leser mindre enn for fem år siden, og
67 Norge ligger langt under det internasjonale gjennomsnittet for leselyst blant barn. I flere
68 sammenhenger pekes det på digitaliseringen av samfunnet som en mulig delvis forklaring på
69 dette. Forskningen viser at norske elever leser mer overfladisk når de leser på skjerm uten å
70 selv være klar over dette. Oslo SV er opptatt av at bruk av digitale enheter i undervisningen
71 ikke hindrer god utvikling av elevenes leseferdigheter og konsentrasjon. Skolene må derfor
72 sikres nok ressurser til å kunne tilby elevene analoge ressurser som trengs for å sikre optimal
73 leseopplæring. Tilgang på variert litteratur er helt sentralt for at barn og unge skal utvikle
74 leselyst. Derfor mener Oslo SV at alle skoler må ha tilgang på et skolebibliotek.

75 **Oslo SV mener at:**

- 76 • alle skoler i Oslo skal ha et skolebibliotek.
- 77 • Oslo kommune må få en egen lesestrategi som skal bidra til økt leselyst, med ulike
78 tiltak for alle aldersgrupper.
- 79 • det må bevilges mer penger til en nasjonal lesestrategi for barn og unge i
80 statsbudsjettet.
- 81 • elever med lese- og skrivevansker må få tilgang til digitale verktøy som støtter skolens
82 arbeid med å tilrettelegge undervisningen.

83 **Trygg skjermbruk, personvern og medvirkning**

84 De fleste digitale enhetene og systemene som brukes i skolen leveres av private, ofte
85 kommersielle, aktører. Leverandørene samler inn mye data og personopplysninger om
86 elevene som bruker tjenestene deres. Det er lite kunnskap om hvordan disse dataene lagres,

87 og hvorvidt de brukes til salg og andre kommersielle formål. Oslo SV mener at nasjonale
88 myndigheter må ha en mer aktiv politikk for å sørge for at elevers personvern beskyttes, og at
89 skolene og skoleeierne gis den nødvendige kompetansen og de nødvendige ressursene for å
90 kunne ta gode avgjørelser om hvordan de skal behandle elevers personopplysninger.

91 Det er også et problem at mange elever føler seg overvåket og utrygge på hvilken
92 informasjon læreren har tilgang på og som samles inn om deres databruk gjennom
93 programmene de bruker. Oslo SV mener at elever og foreldre må få informasjon og kontroll
94 over hvilke data som lagres av dem, og at skolen eller andre aktører skal kunne innhente
95 nødvendige opplysninger om elevenes databruk.

96 Skolen har et ansvar for å skjerme elevene for skadelig innhold. Oslo SV mener en løsning
97 med hvitliste, der skolene velger inn programmer, nettsider og apper, gir de tryggeste
98 rammene for bruk av digitale verktøy. Filtre må være gode og til enhver tid oppdateres.
99 Skolen har et ansvar for å sørge for at aldersgrenser på nettsteder og programmer
100 overholdes i undervisningen. Opplæringsloven slår fast at skolen skal være reklamefri. Dette
101 må ligge til grunn og håndheves strengt også når det gjelder digitale verktøy.

102 De beste løsningene i skolen blir til gjennom demokratiske beslutningsprosesser og
103 medvirkning. Oslo SV mener at elever og foreldre må involveres i arbeidet med digital praksis
104 på skolen. For de minste barna er det særlig viktig at foreldre opplever at de får god
105 informasjon om bruk av digitale læringsverktøy. Innføringen av styringssystemet [Jamf-parent](#)
106 for nettbrett i Osloskolen er et steg i riktig retning, og det er viktig at skolen sørger for at
107 foreldrene får god informasjon om hvordan dette verktøyet kan anvendes. Skoleledelsen må
108 samarbeide med elevrådet og legge til rette for et godt skole-hjem-samarbeid.

109 Det skal ligge tydelige pedagogiske føringer bak beslutninger om å sende digitale verktøy
110 hjem. Skolene bør ha gode rutiner for på hvilket trinn og til hvilket formål digitale verktøy skal
111 sendes med hjem, særlig gjelder dette de minste barna.

112 **Oslo SV mener at:**

- 113 • regjeringen må utarbeide et nasjonalt regelverk for å beskytte barns personvern i
114 møte med skolen og andre offentlige myndigheter.
- 115 • Utdanningsetaten skal jevnlig kurse skolens ansatte i personvern knyttet til digitale
116 læringsverktøy.
- 117 • alle digitale verktøy og programmer som brukes i skolen skal være fri for reklame og
118 skadelig innhold.
- 119 • det må utarbeides nasjonale filtre som sikrer at alle skoler har tilgang på verktøy som
120 skjermer elevene for skadelig innhold.
- 121 • elevene må sikres informasjon om hvilke person- og brukerdata skolen har tilgang til,
122 og må ha mulighet til å reservere seg mot behandling av personvernopplysninger.
- 123 • foreldrene må få god informasjon om hvordan digitale verktøy brukes i undervisningen
124 i barneskolen, herunder det pedagogiske formålet, samt hvordan barnas trygghet og
125 personvern blir ivaretatt.
- 126 • Utdanningsetaten må utarbeide en veileder for hvordan lærerne kan snakke med
127 foreldre om skjermbruken i skolen og informasjonsmateriell som skolene kan tilby
128 foreldre.
- 129 • elevene skal få informasjon om hvordan personvernet deres ivaretas og hvilken
130 informasjon om deres databruk skolen har tilgang til.
- 131 • Foreldre skal informeres når digitale enheter sendes med elevene hjem i barneskolen.

132 **DISSENS 1:**

133 **Et flertall i komiteen (Botterli Udnæs, Darge, Jetne, Kamaly) ønsker å vedta følgende**
134 **kulepunkt:**

- 135 • Skolene skal ta initiativ til løpende dialog med foreldre om bruken av digitale verktøy i
136 hjemmearbeidet. Det skal være en forutsetning at foreldre på barne- og
137 ungdomsskolen har tilgang til foreldrekontroll-apper som f.eks. Jamf-parent for at
138 digitale enheter sendes med hjem. Den enkelte skole skal ha ansvaret for at alle
139 foreldre er kjent med disse appene og hvordan det brukes. I tillegg skal
140 Utdanningsetaten, i samråd med lærere, elever og foreldre, gjøre en gjennomgang av
141 behovet for- og innretningen av retningslinjer for digitale verktøy i hjemmearbeidet.

Begrunnelse: I stedet for at vi som politisk parti skal bestemme når elever skal ha med verktøy hjem fra skolen eller ikke, bør det gjøres en grundig vurdering initiert av Utdanningsetaten, hvor medvirkning fra lærere, elever og foreldre skal stå sentralt. Vi anerkjenner at foreldre kan synes det er utfordrende når de minste barna får med seg et digitalt verktøy hjem, men mener at i stedet for at politikerne skal bestemme hva som er lov eller ikke må dette være noe som bestemmes av skolen/læreren i dialog med foreldrene.

142

143 **Et mindretall i komiteen (Sandanger) ønsker i stedet å vedta følgende kulepunkt:**

- 144 • Skolene skal ta initiativ til løpende dialog med foreldrene om bruken av digitale
145 verktøy i hjemmearbeidet. Frem til og med 3. klasse skal nettbrett og andre digitale
146 enheter som hovedregel ikke sendes med elevene hjem.

Begrunnelse: Å sende med nettbrett hjem i aldersgruppen 6 til 8 år kan oppleves som inngripende i foreldres mulighet til å regulere skjermbruken for de minste barna. I tillegg vil bruk av nettbrett til lekser på småskoletrinnet kreve at skolen har én til én dekning, hvilket er ressurskrevende og øker presset på bruk av digitale verktøy til individuelt arbeid fremfor samarbeid, kollektive arbeidsmetoder og lek.

147

148 **DISSENS 2:**

149 **Et flertall i komiteen (Botterli Udnæs, Darge, Jetne, Kamaly) ønsker å vedta følgende**
150 **kulepunkt:**

- 151 • Utdanningsetaten må gjennomføre en evaluering av én-til-én-dekningen i Osloskolen
152 og om hvorvidt denne skal fortsette å gjelde for alle trinn.

Begrunnelse: En én-til-én-dekning er viktig for å ivareta likhetsprinsippet i skolen. Det sørger for at alle elever har tilgang til nødvendige digitale enheter uavhengig av personlig økonomi og hjemmesituasjon. Det kan hende man skal vurdere å innføre dette noe senere enn 1. klasse, men vi mener det må ligge faglige vurderinger til grunn for en slik avgjørelse om å endre skolenes innkjøpsregler. Det bør derfor gjennomføres en evaluering.

En ulempe med å gjøre én-til-én-dekning frivillig på noen trinn er at det vil føre til at skoler med bedre økonomi, f.eks. grunnet færre elever med spesielle behov, vil kunne prioritere én-til-én-dekning, mens skoler med mindre ressurser vil måtte nedprioritere dette. Dermed vil vi skape et skille mellom skolene i Oslo, hvor kun de mest "privilegerte" skolene kan ta seg råd til digitale enheter for alle elevene.

153

154 **Et mindretall i komiteen (Sandanger) ønsker i stedet å vedta følgende kulepunkt:**

- 155 • For elever ved 4.-10. trinn skal prinsippet om en-til-en være gjeldende. For elever i 1.- 3.
- 156 klasse må det være opp til hver enkelt skole å vurdere behovet.

Begrunnelse: Det er lite forskningsmessig belegg for at en-til-en dekning fra første trinn er hensiktsmessig. Det er vist at pedagogisk praksis i dag påvirkes i liten grad av bruk av digitale verktøy, og at grunnleggende ferdigheter som lesing og konsentrasjon læres vel så bra på papir.

Å fjerne én-til-én for 1. t.o.m. 3.trinn vil gi foreldrene mer kontroll på de yngste barnas skjermbruk. Det vil i tillegg spare skolene for kostnader

157

158 **Kunstig intelligens i skolen**

159 KI er et relativt nytt som et tilgjengelig verktøy for allmennheten, men er allerede fullt i bruk i
 160 den norske skolen i dag. Et flertall av unge oppgir at de bruker KI til skole, studier og jobb, og
 161 lærere forteller at KI byr på undervisning- og vurderingsutfordringer. Mangel på nasjonale
 162 føringer og veiledere har ført til at det er store forskjeller på hvordan KI anvendes i forskjellige
 163 kommuner. Mens noen av de store kommunene har utviklet egne ressurser, herunder Oslo,
 164 er det andre som mangler kunnskap og ressurser til å gjøre det samme. Ulik grad av
 165 ressurser og kompetanse knyttet til KI blant lærere fører til ulike regler og praksis, som kan
 166 oppleves både urettferdig og forvirrende for elever.

167 Oslo SV er uenig med regjeringen om at det ikke trengs nasjonale føringer, og vil jobbe for at
 168 det innføres et nasjonalt regelverk for bruk av kunstig intelligens i skolen. Et slikt regelverk vil
 169 sørge for at alle elever, uavhengig av hvor de bor, får tilgang til de samme kvalitetssikrede KI-
 170 verktøyene. I tillegg må det tas et større nasjonalt ansvar for å utvikle kompetansen til lærere
 171 og skoler, slik at de er i stand til å bruke KI på en pedagogisk og etisk forsvarlig måte.

172 I denne sammenhengen er det også avgjørende at personvernet til elever opprettholdes. I
 173 skoleundervisningen skal det kun benyttes KI-verktøy som er designet med hensyn til
 174 personvern. Dette betyr at elevenes data ikke lagres eller misbrukes, og at de er i tråd med
 175 gjeldende personvernlover og forskrifter.

176 Høsten 2023 tok Osloskolen et viktig steg ved å innføre en egen chatbot, som et alternativ til
177 de kommersielle tjenestene. Denne chatboten er spesielt utviklet for sikker bruk i skolen og
178 lagrer ikke personopplysninger. Dette gir lærere og elever en trygg måte å utforske og bruke
179 kunstig intelligens på, uten risiko for brudd på personvern, og sikrer at alle elevene har lik
180 tilgang til KI-tjenester uavhengig av personlig økonomi.

181 **Oslo SV mener at:**

- 182 ● lærerne må sikres god opplæring og ressurser om hvordan de kan bruke KI-verktøy i
183 skolen.
- 184 ● alle elever må få undervisning i kritisk og riktig bruk av kunstig intelligens.
- 185 ● regjeringen må ta initiativ for at det utvikles gode verktøy for å kunne regulere og styre
186 bruken av KI i skolen, herunder godkjente plagiatkontroller.

187